

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. III. Quid & Quotuplex Oratio & qualiter necessaria ac præcepta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

cultus ad religionem pertinet.

perfectiones libi insinuas, g. virtutes, gloriam &c. velut motivum, cultus iste non procedit à virtute Religionis, sed à dulia: Religio enim tantum spectat cultu debitum ratione excellentiæ increatae. Dicitur tamen cultus religiosus ad est, non civilis, & implicitè etiam resultans in honorem Dei, cui honorificum est, quod sui ministri sic honorètur. Si verò colantur Sancti ob divinam excellentiam ipsis applicatam, cultus procedit à religione; uti amor proximi propter Deum à virtute charitatis divinæ.

QUESTIO II.

Quid & Quotuplex sit Devotio? Quo ejus causa, effectus & impedimenta?

8. Devotio multipliciter sumitur.

DEVOTIO aliquando apud Patres sumitur pro affectu cujusvis virtutis. Aliquando, præsertim apud vulgares, sumitur pro dulcedine, quæ sentitur in exercitio rerum spiritualium, sive præ facilitate & quasi sensibili suavitate, quæ devotus perficit ea, quæ ad cultum Dei spectant. Quæ tamen usurpatio est impropria: cum devotio sit actus Amanus, virtuosus & meritorius, adeoque in potestate nostra constitutus; prout frequenter nos sunt prædicta facilitas & suavitas, quæ sæpè oriuntur vel consistunt in speciali gratia Spiritus sancti cor excitantis & prævenientis: subinde etiam pendent à dispositione corporali. Unde fit, ut homo nunc operetur cū gustu & facilitate, nunc cū tedio & difficultate. Sunt tamè plerumque occasio majoris meriti, quatenus inde nascitur major actus intensio, diuturnior continuatio, & frequens eorumdem repetitio.

Proprè sumpta quid.

Itaque Devotio propriè nihil aliud videtur, quam pia affectio voluntatis ad promptè faciendum ea, quæ sunt cultus & servitii divini. Quam affectione comitari solet quædam ejusdem intimatio, seu sui ad Dei cultum oblatio & traditio, quam devotio connotare videtur, juxta nominis etymologiam sonans idem, quod Deo voco; sive illa incipit fiat cū stricta obligatione, ut in voto, sive absque obligatione, ut in nudo & sermo proposito.

Congruè nominis etymologiam.

Unde Devotio est specialis quidè actus religionis, quodammodo tamen universalis: tum quatenus respicit generaliter cultum & servitium Deitum quatenus ad alios particulares actus religionis movet, ex quibus vicissim, tamquam ex signis & effectibus, vera mentis Devotio solet innoscere, qui namque perfectè se mancipat divino obsequio, consequenter in actibus specialibus ad cultum Dei pertinentibus v. g. laude, gratiarum actione & aliis se occupat.

Est specialis, quodam tamen sensu etiam universalis religionis actus.

Causa porò principalis Devotionis est Spiritus sanctus intellectum illuminans & voluntatem accendens. Ex parte autem nostra præcipue Devotione generat attentæ & Hericæ Sum. Theol. Pars III.

9. Causa ejus principalis est spiritus sanctus.

frequens consideratio divinarum perfectionum. Inde enim mox apparet, quàm gloriosum sit, totalitè se mancipare servitio tanti Dei. Præterea consideratio divinarum beneficiorum, creationis, conservationis, gubernationis quoad naturam & supernaturam, ac præsertim redemptionis per Christi incarnationem & passionem: quorum & similitum mysteriorum ruminatio homines sensibiles manuducit ad intelligentiam divinarum, ut, dum visibiles Deum cognoscunt, per hunc in invisibilem amorem rapiantur. Accedit consideratio propriæ miseræ & indigentæ, ex qua nascitur humilitas, & clarescit, quàm utile, immo quàm necessariu, nobis sit Deo ex toto corde servire.

Quibusdà dispositionibus ex parte quoque nostra concurrunt.

Effectus devotionis partim & per se, est gaudium spirituale, quod à mysticis lætitia spiritualis dicitur: oriturque tum ex memoria & cõsideratione sublimitatis & gloriæ Dei: tum ex consideratione divinæ erga nos sollicitudinis & amoris. Partim & per accidens, tristitia, quæ secūdum Deum est, dū nostras indigentias & à summo bono deficientiam cõsideramus, dumque ad magis perfectum ejus servitium, quàm in terris sit, anhelantes gemimus, quia incolatus nostræ prolongatus est. In quibus devotionis exercitiis non solum concurrunt virtus religionis, sed immiscet se etiam actus Theologici, præsertim charitatis, immo prædominantur.

10. Effectus, gaudium spirituale.

Tristitia per modum effectus per accidens huic subordinata.

Impedimenta devotionis sunt, immoderata rerum temporalium sollicitudo. Terrenarum consolationum nimis cupido. Indiscreta de ultimo suæ vitæ termino seu salute aut prædestinatione anxietudo. Tanta in laboribus occupatio, quæ animi recollectione & spiritualia exercitia non compatiatur. Ceteroquin qui labores suos, sive manuales, sive liberales, cum humilitate Deo subjicit & consecrat, majorem aliis subinde devotionem servat. Plura alia impedimenta congerunt mysticæ Theologiæ Scriptores.

11. Impedimenta, concensur.

QUESTIO III.

Quid & Quotuplex Oratio & qualiter necessaria ac præcepta?

ORATIO quandoque sumitur impropriè pro omni bono opere. Cui acceptio; nonnulli applicat illud Luca 18. Oportet semper orare. Quædoque magis propriè sumitur pro omni motu interiori intellectu aut voluntatis in Deum. Quo sensu videtur describi à Damasceno l. 3 de fide c. 24. Ascensus mentis ad Deum. Quædoque adhuc strictius sumitur pro mentis in Deum ascensu, quo vel Deum laudamus, sive benedicimus, vel pro acceptis beneficiis gratias agimus, vel nova ab ipso beneficia, tamquam à bonorum omnium fonte, postulamur. Et hoc modo cõplectitur laudem, gratiarum actione & petitionem. Propriè sumpta oratio

12. Oratio multiplex acceptio.

Propriè sumpta oratio

oratio describitur à Damasceno sup. Decentium, à Deo petitio, sive Eorum à Deo postulatio qua postulare conuenit. Ad quam etiam spectat obsecratio seu obtestatio per sacra, nempe per Dei misericordiam, per Christum ejulve merita, rationem &c: est enim vera petitio, superaddens dumtaxat causas concedendi, quod petitur.

Hæc petitio, quatenus in mente ablectitur, vocatur oratio mentalis: quatenus verò exterius per voces exprimitur, vocalis. De priori est difficultas, an consistat in actu intellectus, an voluntatis. Et quidè D. Thomas q. 83. art. 1. (quæ sequuntur omnes Thomista, & præter eos Lessius c. 37. lib. 2. Wiggers Tr. 8. c. 2. dub. 3. & alii) censet orationem mentalem consistere in actu intellectus, qui sit locutio practica, quâ homo Deo exponit suum desiderium, eumque conatur inducere, ut illud compleat.

Sed verius est, eam importare actum voluntatis, ut post Silensium docet Medina, apud Suarez l. 1. de Orat. c. 3. n. 2. & consentiunt omnes, qui asserunt imperium pertinere ad voluntatem: habet enim se oratio ad superiorum, sicut imperium ad inferiorem. Consonat etiam illud Psalmi 9. Desiderium pauperum exaudivit Dominus. Et Augustinus ser. 230. de tempore, ubi dicit orationem esse invisibile desiderium. Idem, seu potius alius Auctor apud ipsum, l. de spiritu & anima c. 50. ait: Oratio est mentis devotio, id est, conversio in Deum per pium & humilem affectum. Denique idem habet Augustinus in illud Psalmi 37. Domine ante te omne desiderium meum, dicens: Ipsum desiderium tuum oratio tua est, & si continuum desiderium, continua oratio. Ratio est, quia interna oratio est quædam petitio, quæ explicatur per hæc, aut similia verba: Peto, ut hoc mihi præstes: petitio autem interna est ipsum desiderium voluntatis, quo cupio, ut hoc beneficium mihi præstetur, meæque voluntati in hoc satisfiat, & per præfata verba illud ipsum desiderium explico. Consistit itaque oratio formaliter in desiderio directo in Deum, non qualicumque; sed quo intendimus ipsum inclinare ad præstandam res desideratam.

Nec obstat, quòd vocalis oratio sit locutio: hoc enim non habet ex ratione orationis, sed ex ratione signi vocalis, quod necessarium est locutio, quæ est signum internæ orationis sive desiderii, prout etiam assumi posset scriptura vel aliud signum externum. Estque hoc inter homines necessarium; eò quòd interna petitio, nequeat aliter innoscere. Dum autem oramus Deum, nequidè intellectus interna locutio requiritur; sed tantum ordinat seu tendentia voluntatis & desiderii statim explicati, quæ improprie locutio dicitur. Ordinariè tamen in nobis solent comitari verba mentalia, quæ formamus concipiendo voces in idiomate nobis noto, quas proferremus, si ore fieret oratio: quæ tamen accidenter se habent ad essen-

tiam orationis; deoq; illis absentibus (prout abunt in angelis, & abesse possunt in nobis, etiam naturaliter, ut fatetur Suarez l. 1. de Orat. c. 4. n. 8.) adhuc esse vera oratio, prout idem Suarez admittit; qui tamen cum aliis orationem in actu intellectus constituit.

Oratio vocalis, alia est publica, alia privata. Hæc dicitur, quâ quisque propria auctoritate offert. Illa, quæ auctoritate & nomine Ecclesiæ offertur; addunt aliqui (sed quæstio est de voce) per ministros ab ipsa deputatos, eâ intentione, ut munus suum expleat.

Ex dictis colligitur omnem orationem esse actum religionis; utpote divinæ excellentiæ nostræque subjectionis saltem implicitè testativam. Potest quidem à virtute spei vel alia immediate imperari; sed tunc etiam implicitè redundat in cultum Dei, quatenus apta est in signum divinæ excellentiæ nostræque subjectionis aslumi, uti genuflexio coram Deo facta & à sola charitate imperata. Vide dicta num. 3.

Ad ultimam quæstionis partem Respondeo, oratione esse adulsis ad salutem necessariam, adeoque præceptam. Est certum apud omnes. Patet ex Scriptura, quæ idcirco, prout intellexerunt omnes Patres & Doctores, tam crebrè & sollicitè orationem inquit, quod non faceret, si tantum foret res cõsili. Unde Ecclesi. 18. dicitur: Non impediaris orare semper, q. d. Nõ sic te occupes aliis negotiis, ut à tam necessariæ orationis exercitio impediaris. Et Luca 18. Oportet semper orare, & non deficere. Ad quæ verba Chrysostomus Tom. 1. Sermon. de Moyses ait: Dum oportet dicit, necessitatem inducit, & 1. ad Thessal. 5. Sine intermissione orate. Et alibi.

Sumitur hæc necessitas ex auxilio Dei juxta fidem nobis necessario ad operandam salutem & vitanda peccata: quod auxilium Deus passim non decrevit conferre, nisi precantibus, ut nimirum recognoscamus, à quibus nobis omnia bona proveniant, eique gratias agamus. Unde Christus adeò instanter inculcat. Matth. 7. Petite, & dabitur vobis, querite & invenietis, pulsate & aperietur vobis &c.

Quapropter in Tractatu de Gratia ostenditur, ne justos quidè semper habere auxilium proxime sufficiens ad impendenda mandata & perseverandum in justitia. Propter quod Trid. sess. 6. c. 11. ex Augustino de natura & grat. c. 43. ait: Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possit, & petere quod non possit &c. Similia habet Augustinus alibi, signanter lib. de gratia & libero arbitrio c. 16. ait: Jubeat aliqua, qua non possumus, ut noverimus, quid ab illo petere debeamus. Et Innocentius 1. in epistola ad Concilium Carthaginense dicit, non posse à nobis vinci tentationes; nisi magnis precibus gratia Dei in nos implorata descendat.

Notant tamen Varii Doctores, aliis contradicentibus, oratione eatenus solum cadere sub præcepto, quatenus præceptus est finis, ad quem est mediū necessarium: hanc etiam & non

13. Secundum quam importat actum voluntatis.

Quod suadet tum auctoritas.

Sum ratio.

14. Neque oratio vocalis ex ratione orationis, sed signi vocalis, est locutio.

Actus intellectus ad orationem se habent eò comitantur aut præsupponunt.

15. Oratio vocalis alia publica, alia privata.

16. Quævis oratio formaliter mentalis, sive vocalis actus est religionis.

17. Oratio est adulsis necessaria & præcepta.

Necessitate hæc in divinis auxiliis, utique ad salutem necessaria, fundata.

Unde oratio non ratione sui, sed ratione finis, per eam est & non

inendi ob- & non aliam, necessitatem scriptura aliq;
ligat au dicitur indicat. Unde perinde est, mentalis sit oratio, vel mentali jungatur vocalis. Præterea omittendo orationem solum committitur peccatum contra præceptum obligans ad finem: v. g. si oratio sit necessaria ad servandam castitatem, omittens peccabit contra castitatem: si ad liberandum proximum à periculo, contra charitatem proximi &c. Quare non est distincta malitia omittæ orationis, & peccati, cujus periculo se exponit, qui orationem omittit. Proinde necessitas ejus est determinanda ex necessitate finis & auxilii divini juxta occurrentiam temporis. Sic est obligatio orandi in evidenti discrimine mortis, præsertim dum quis est in malo statu: in vehementi tentione, quam existimat quis se aliter non posse superare: item in magno reipublicæ aut proximi periculo, quod non nisi orationis præsidio videatur posse avergi. Idem est juxta *Medina, Lessium c. 37. dub. 3.* & alios, quando peccatori incumbit necessitas se disponendi ad gratiam, v. g. in susceptione vel administratione sacramenti.

19. Extra hos & similes casus frequenter obligamur orare; aded ut juxta Doctores satis communiter nequeat intermitteri ad longum tēpus, v. g. ad mēsem, prout cenet *Silvester, Angelus, Aronius, Maldenus* apud *Wiggers cap. 2. dub. 5.* Immo consideratà orationis magnâ necessitate ad vitæ rectitudinē, & tam vehementi inculcatione orationis cōtinuæ, quam facit scriptura, existimat *Wiggers supra*, ne quidem ad octo dies posse intermitteri.

Ecclesiæ rogans sanctos, ut intercedant & orent pro nobis. Non possunt tamen efficaciter à Deo pro nobis postulare, quod sciunt Deum nobis non daturum, propter summam suam voluntatem cum divina conformitatem. Inefficaciter autem pro quovis bono orare possunt; prout Christus pro salute omnium, etiam reproborum, quàm probe norat non futuram, rogavit. Sibi quoque possunt animam beatam rogare corporum resurrectionem, & alia ad gloriam suam & beatitudinem accidentalem pertinens: factus est de beatitudine essentiali, utpote à primo glorificationis instanti integrè possessa.

24. Sequitur IV. Viatores, etiam peccatores, posse orare. Et quamquam oratio peccatoris nihil de condigno apud Deum valeat, de congruo tamen valere potest. Similiter animæ in purgatorio orât, tum pro se, tum pro nobis. Et quidem satis certum videtur (quidquid hoc in dubium revocet *Poncius disp. 60. n. 18.*) ipsas pro se rogare, ut à pœnis solvantur per media ordinata, v. g. sacrificia, preces, jejunia & alia pia opera, pluribus historiarum id ipsum testantibus. Quod autem etiam orent pro nobis, docent *Bellarminus, Medina & alii* apud *Castro Palao de Orat. disp. 1. punct. 5. n. 8.* contra *D. Thomam, Alensium, Navarrum* apud eundem *num. 7.* Ratio est: quia nihil impedit, quò minus id præsent: aliunde autem ex eodē charitatis affectu, ex quo in hac vita pro salute suorum fuerunt sollicitæ, ad illud impelluntur: sciūtque id esse Deo gratissimum. Nos tamen eos non oramus. Tum quia ordinariè nostras preces non audiunt, sicut sancti in cælo, tum quia illi magis indigent auxilio nostro, quàm nos illorum.

Et cum Angelis tum animabus.

24. Et viatoribus quibuscumque, etiam peccatoribus.

Atque animabus in purgatorio existentibus.

QUÆSTIO IV.

Quibus Competat orare, Pro quibus, Et qua?

20. Dico I. Orare competit soli creature ratione utenti, quæ agnoscit superiorem aut benefactorem, à quo sibi vel aliis aliquid boni expectare possit. Ita *D. Thomas q. 83. art. 10.* & alii communiter est que per se satis manifestum: cum oratio sit petitio rationalis ad superiorem directam ad aliquid imperandum.

21. Hinc sequitur I. Nullam personam divinam, quæ talem, posse orare; utpote quæ superioris non habet. Dixi, quæ talem quia Christus quæ homo, uti sæpius in hac vita, ita quoque in cælis interpellat pro nobis, ut ex Apostolo *ad Rom. 8. ad Hebr. 7.* & *1. Joan. 2.* contra *Vasquez* dicemus *disp. 2. de Incarn. num. 51.*

22. Sequitur II. Damnatis orationē propriè non cōvenire: quippe qui pio affectu, à quo oratio imperetur, carent, nihilque boni à Deo expectant. Possunt tamè aliqua à Deo petere: uti demon *Job 1. & 2.* petivit posse tentare Job.

23. Sequitur III. Angelos animasque beatas pro nobis orare, ut patet ex sensu & praxi *Herinc Sum. Theol. Pars III.*

Dico II. Orandum est pro omnibus, qui non sunt in termino, etiam pro inimicis. Nam omnibus salutem desiderare, & quantum commode possumus, procurare oportet ex charitate. Est autem conclusio intelligenda hoc sensu. In primis, quòd nemo sit, pro quo non sit laudabile in speciali orare: nullius enim salus desperanda: quamquam non sit obligatio, nisi in gravi vel extrema proximi necessitate; quando oratio prudenter præsumitur profutura, & non occurrat aliud subveniendi medium. Secundò, quòd sit laudabile (non tamen præceptum juxta *Lessium c. 37. dub. 7.*) orare pro omnibus in genere, ut Deus omnes illuminet & ad salutem perducat, quantum patitur ratio divinæ providentiæ. Sic monet Apostolus *1. ad Timoth. 2.* Fieri obsecrationes pro omnibus hominibus. Denique quòd sit præceptum pro omnibus orandi, quatenus ab oratione cōmuni nemo potest excludi, etsi inimicus, dicendo v. g. dimitte nobis debita nostra, præterquàm meo inimico: hoc enim graviter repugnat charitati, præticè loquendo, ratione *quæst. 6.*

25. Pro omnibus, etiam inimicis, est orandum: laudabiliter quidem pro quo vis in particulari.

Vel pro omnibus in generali.

Obligatoriè autem sic, ut nemo ab oratione excludatur.

Dixi, qui non sunt in termino: pro damnatis

